

мислене няма накрая да потъне в хиперчувствителната система на мрежи от компютри“ (Stone, 1987, с.1262).

Обаче Хийли и други виждат и светлина в дъното на тунела, виждат спасителния бряг на философията. „Статистическите понятия са по същество трудни. Не може да се каже същото за статистическите техники. Те в епохата на компютрите са вече сведени до натискане на копчета. Проблемът е - пише Хийли, - какво тези техники правят. Този проблем е толкова дълбок, колкото всяка философска тема, (подч. В.Ц.) измъчвала от векове човешкия род. Става дума за това какво може да се каже, че знаем и как можем да разширим знанията си... С това се навлиза дълбоко в непозната територия...“ (Healy, 1989, с.234).

Каква е територията, в която се навлиза? Кръскъл пояснява: „Статистиката отдавна има съседски отношения (пак „статистиката“, В.Ц.) с философията на науката в полето на теорията на познанието, макар че статистиката е обичайно по-скромна по обхват и по-прагматична по погледа си... Съществува само размита разграничителна линия между статистиката и други части на философията на науката... В строгия смисъл - продължава Кръскъл - статистиката е част от философията на науката, но на дело тези две области, като правило, се изучават поотделно“ (Kruskal, 1978, с.1072 и 1082). Кръскъл, който е главен редактор на „Международна енциклопедия по статистика“, изказва тези мисли през 1978 година. Десетина години по-късно Макфърсън вече открито пледира тезата, която е лайтмотив на настоящата статия, че е необходимо да обвържем по-ясно и по-открито същината и логиката на „статистическата“ философия и логика със същината и логиката на обикновената форма на философията и логиката, която е микропонятийна, нестатистическа. Ето как Макфърсън пледира: „Ако ние успеем да убедим научните работници, че обикновеният, именно нестатистическият начин на интерпретиране на данни има *същата* (подч. В.Ц.) основа както статистическият начин на интерпретирането им..., ние ще сме сторили първата крачка към изграждане на убеждение у тях, че статистиката е в състояние да играе роля в научното изследване, след което и да ги убедим, че при определени условия статистическите методи могат да бъдат и по-ефикасни, и по-ефективни от нестатистическите“. И цитираният автор допояснява: „Научните работници могат по-лесно да бъдат спечелени за каузата да се прехвърлят от нестатистическата в статистическата магистрала на мислене, ако отделящото двете магистрали може да бъде представено като тясна бразда вместо като зеещ ров“ (McPherson, 1989, с. 239).

Още по-силно звучи призивът на Уайлд: „Нека съзнателно направим от статистиката наука за изследване на **процес на научно познание** (подч. В.Ц.). Именно в това следва да търсим своето място на академичното поприще. Процесът на изследване трябва да стане сърце на всяка учебна програма по статистика... Това е нещо, което не бива никога да губим от погледа си и към което постоянно трябва да се стремим... Мислено обгръщайки процеса на изследването в неговата **цялост**, като фокус на предмета статистика, ние ще превърнем статистиката в нещо, което винаги ще буди интерес у човека. Т-тестът може да идва и да си отива, но статистиката, а следователно и статистиците, ще останат завинаги... (Wild, 1994, с.165).